

For egentlige Bøndergaardes eller mindre Avlsgaardes Bedkommende maatte Besvarelsene tillige omfatte Baaningshuset.

Udarbejdelsene over foranstaaende Opgave ønskes indsendte til Selskabet inden 1. April 1857, under et Mærke, som i en medfølgende forseglet Billet navngiver Forfatteren.

For de Arbejder, som findes at have løst Opgaven tilfredsstillende, udbetales Forfatteren for den bedste Afhandling 500 Rd. og for den næstbedste 200 Rd.

Kjøbenhavn, i det Kongelige Landhuusholdningselskab,
den 12. September 1856.

Agerdyrkningsberetning.

(Fra den sidste Hæfte af October.)

Naar man seer tilbage paa den forløbne Sommer maae vi alle erkjende, at Veiriget langtfra har været saaledes som Landmanden pleier at ønske det. Efter en streng Eftervinter i Begyndelsen af Mai, havde vi i lang Tid overtrukken Himmel med Blæst og Kulde, og ved St. Hansdagstider, da Rugen blomstrede, Storm og ustadigt Veir. Efter nogle Regnbyger og enkelte Dages Varme, havde vi igjen lang Tid tørt, koldt Veir, som hindrede Sæden fra at modne og forsinkede Høsten, og da denne endelig kunde begynde, fik vi uroligt Veir med Storm og hyppig Regn indtil Slutningen af September.

Naar Høsten alligevel er falden heldig ud, og vilde, hvis Veiret havde begunstiget Afgrødens Bjergning, endog langt overgaae en Middelhøst, saa viser det, hvor urigtigt Landmanden ofte bedømmer Veirforholdenes Indflydelse paa Vegetationen. Hvor lidt man af det sieblikkelige gunstige eller ugunstige Veir kan drage nogen Slutning med Hensyn til

Høstens Udfald, erkjender man bedst ved en Sammenligning med forrige Sommer, da vi just havde den Afvevling af Regn og Varme, som Landmanden ialmindelighed anseer for saa ønskelig, og som dog bragte os en Afgrøde, der i ingen Henseende kan maale sig med dette Aars Høst, der er fremstaaet under Omstændigheder, som tilsyneladende have været saa ugunstige for Planteværten.

Sommeren har over hele Landet udmærket sig ved sin Mangel paa Varme og mildt Veir, og i det Hele været mere tør end fugtig indtil Slutningen af Augustmaaned; da indtraadte en Regnperiode, som varede hele Septembermaaned med enkelte Afbrydelse; Octobermaaned har været usædvanlig mild og tør. Regnen er inidlertid falden meget forskjellig og Dorne synes at have faaet mere end Jylland; dog har den ikke været blødende, da den sædvanlig var ledsaget med Blæst, og mere bestod i hyppige Byger end i vedvarende Regnveir, saaledes at Jorden paa de fleste Steder var temmelig tør. Allerede i Begyndelsen af October maatte man flere Steder i Sjælland ophøre med Drainingen, fordi Underlaget var for haardt at grave i, og i Slutningen af Maaneden høres fra flere Steder Klager over at Bandingerne begynde at tørre ud, og at man mangler godt Vand til Dvæget.

Som vi i den sidste Beretning fremhævede, hjalp Regnbygerne og det milde Veir, som indtraadte for nogen Tid i Julimaaned, i høi Grad til at understøtte Kornets Væxt, som indtil den Tid paa mange Steder havde staaet i Stampe. Dog vedblev Varmen kun i kort Tid og i den største Deel af August havde vi den bedækkede Himmel og lave Temperatur, som har været denne Sommers Særkjende. Sæden modnedes derfor kun langsomt og saa Steder kunde Høsten begynde før over Midten af August, men da stod endnu den sildigsaade Baarsæd aldeles grøn. Indtil Midten af September var Veiret nogenlunde godt i de fleste Dele af Landet, endskjendt ogsaa da Regnbyger hyppig afbrød Høstarbeidet, men da Sæden først blev tjenlig til Afmeining langt hen i

August og ind i September, da Dagene allerede stærkt tage af, og Straa som Kjærne vanskeligen ret gjenneftorres, og baade Indkjørselen og Afmeiningen af det stærkt modne og ved Regnen nedflaaede Korn trængte paa, var der, da det stadige Regnveir indtraadte midt i September, endnu særdeles megen Sæd ude, og en Deel endog umeiet. Utaalmodighed og Frygt for at Sæden skulde blive paa Marken greb da mange Landmænd, navnlig de mindre, og en Deel Sæd blev meiet umodent, og, hvad værre er, en stor Deel blev bragt i Lade eller Hæs i fugtig Tilstand, saa at det iaar er hændet meget hyppigt, navnlig for de mindre Besiddere, at Sæden, der var indbragt, tog Varme og maatte flyttes ud og at Hæsene maatte splittes ad. I de sidste Dage af September klarede Beiret atter op og gennem hele October have vi hævt et tørt Veir, hvorved al den tilbagestaaende Sæd har kunnet bjerges godt. Dog har det ikke kunnet undgaaes at endeel Sæd er spiret, ligesom det ikke heller saa langt hen paa Maret, hvor Tørreri ikke er stærk om Dagen, og Nætterne ere lange og fugtige, var muligt at faae Sæden saa tør ind som ønskeligt, da om ogsaa Straaet var tørt, Kjærnen dog beholdt megen Fugtighed.

De mindre Besiddere have i Almindelighed været bedre stillede end de større, da de raade over større Arbeidskraft, og af disse vare en stor Deel færdige midt i September. Ogsaa paa enkelte større Gaarde var det Tilfældet, men dog kun undtagelsesviis; de fleste større Gaarde fik først Høsten endt i den første Uge af October, og enkelte ikke alene i Jylland, men ogsaa paa Derne, bleve først færdige over Midten af October.

En stærk Storm, som fandt Sted fra 26 til 29 August, gjorde stor Skade paa den Hvede og Byg, som endnu stod, og som nærmede sig Modenheden, og paa flere Steder bleve derved flere Fold paa Marken.

Bjergningen har saaledes iaar været meget vanskelig, og navnlig meget piinlig for Landmanden, da Byggerne oftere dag-

og timeviis afbrøde Arbeidet. Fra en Gaard i Hirschholmseggen, hvor man nysigtigt har optegnet Veirliget, berettes saaledes, at fra Midten af August til Slutningen af September, medens Høsten varede, indtraf 22 Regndage, hvoraf de 12 hindrede alt Høstarbeide. At der endda ikke er skeet mere Skade paa Sæden, maa tilskrives Regnens bygagtige Character, som, ledsaget af Blæst, sjeldent gjennemblødte Regene og snart dunstede bort; Kulden hæmmede Spiringen, som derfor ikke har fundet Sted i noget stort Omfang.

Kjærnens Qvalitet har naturligtviis lidt hvor Sæden stod ude i Regnen, og da Sæden i Almindelighed var tve-moden, saa kan man, selv hvor den er godt bjerget, ikke vente nogen høi Vægt. Foldene lade imidlertid ikke til at blive ringe, men meget lidt Korn vil iaar kunne udfikses uden Tørring, og Kjøbmandens Tørrøevne have ogsaa siden Begyndelsen af denne Maaned været stadig i Brug.

Fodermassen er i Almindelighed ringere end ifjor, men da der iaar kun har været lidt Leiesæd, og Udviklingen er skeet saa langsomt, vilde den vistnok have været nærende og drøi at fodre, hvis den var bleven godt indbjerget. Hvor den har staaet lang Tid ude i Regnen, er den naturligtviis udvadt og har tabt en stor Deel af Næringskraften, selv hvor den er kommen tør i Huus; men megen Halm er bragt ind i en saa vaad Tilstand, at det neppe vil kunne undgaaes, at den i mere eller mindre Grad tager Skade under Opbevaringen. Endeel Steder er Hvedehalmen saa bedækket med Rust, at den ikke kan bydes Kreaturerne.

Plante sygdommene have ikke holdt sig borte i Sommer, om de end ikke have indfundet sig i nogen høi Grad; almindelig ere Klagerne over Rust paa Hveden, som i enkelte Egne har været meget ødelæggende og navnlig flere Steder i Sjælland, hvor paa enkelte Gaarde hele Hvedehøsten er ødelagt og paa andre meget forringet. Ogsaa have Oldenborrelarverne paa mange Steder huseret stærkt og Klagerne herover lyde baade fra Sjælland, Fyen og Jylland. Bygmarkerne

i Skovegnene ere især udsatte for denne Plage, hvorved de fine Rødder afædes, Straaet standses i sin Udvikling, Aget bliver goldt og Planten faaer et graaagtigt Udseende, hvorved man i Afstand kan kjende de angrebne Pletter. Ved Meiningen følger Roden med og Sæden bliver saaledes fuld af Jord. Det er dog i Almindelighed kun enkelte Pletter, der paa denne Maade angribes; dog skal i dette Aar paa en Gaard i Aarhuus-egnen en Bygmark paa 40 Tdr. Land næsten være total ødelagt af disse stemme Gjæster.

Endstjøndt Veirets almindelige Character har været den samme over hele Landet, og man overalt har havt en kold Sommer og en ustadig Høst, ere Regnbygerne dog faldne paa en forskjellig Tid, og have derved bevirket, at en eller anden Kornsort er lykkedes bedre eller kommen bedre i Huus, end en anden. Dog har Høsten ikke været tidligere i de sydligere Dele af Landet, og i Slesvig og paa Derne er man ikke bleven synderlig før færdig end i Jylland, naar man undtager ganske enkelte Egne.

Hveden er falden langt bedre ud, end man tidligere havde ventet, og hvor ikke Rusten tog Overhaand, kan man regne paa en jevn eller vel endog en god Middelhøst. Rusten har viist sig overordentlig forskjellig og ofte paa en uforklarlig Maade angrebet et Stykke og skaanet et nærliggende, der tilsyneladende befandt sig under lige Forhold. Paa en Gaard paa Møen blev den Deel af Hvedemarken, der laae i Lø for Vestenvinden, stærkt angreben af Rust, medens den øvrige Deel af Marken deels forblev fuldkommen sund, deels kun angreben i ringe Grad. Paa Volland og Falster, hvor Rusten iaar ikke har gjort Skade, klager man over en lille Orm, der har angrebet Kjørnen og forarsaget endeel indskrumpne og hule Korn. Den Hvede, der stod umeiet og opretstaaende, leed især af Bartholomæusstormen. Kjørnen vil i Almindelighed ikke være vægtig og selv hvor den er høstet godt, regner man ikke høiere end 125—126 *R* holl.

Rugen, der i Foraaret var meget lidt lovende, tog sig siden særdeles op, og er den Sæd, der over hele Landet har givet det bedste Udbytte. Hvis Dræningen var foregaaet under heldigere Forhold, vilde Rughøsten iaar være bleven fortrinlig, men den har alligevel givet meget godt, og er ogsaa i Reglen godt indhøstet. Halmen er god.

Rapsen har iaar givet et meget godt Udbytte, i Gjennemsnit 10—12 Fold. Det synes som om dens Dyrkning igjen er noget i Tiltagende, navnlig i Fyen, hvor den baade i den nordlige og vestlige Deel hyppig saaes, især nær Strandkanten, hvor den lider mindre af Insekter.

Bygget har givet noget forskjelligt, meest afhængigt af Saaetiden; i Almindelighed synes det sildigsaade at være lykkeligst, og af Gradet Byg har man flere Steder iaar havt udmærkede Afgrøder. Dog har ogsaa flere Steder det tidligsaade paa velafgravede eller drainede Jorder, som var i god Vægt da Estervinteren kom, givet meget godt. Det Byg, der nærmeste sig Modenheden og endnu var umeiet i Slutningen af August, leed meget af Stormen. Vægten er forskjellig; hvad der har staaet ude i Regnperioden, har tabt betydeligt baade i Farve og Vægt, og meget af det, der bringes i Handelen, er særdeles let; men hvor Bygget er høstet godt, er Vægten upaaklagelig og ikke faa Steder naaer den indtil 114 *N* holl.

Havren er meget forskjellig; hvor den er saaet tidlig i kraftig og velafgraved Jord, har den givet særdeles godt, hvor det modsatte har været Tilfælde, har Afgrøden været ringe. Paa de Steder, hvor man saaede den ifjor avlede lette Havre og ikke saaede desto tykkere, har Afgrøden været tynd, men høi og veludviklet forresten. Qualiteten er langt bedre end ifjor, som bedst sees paa Arbeidshestene, der iaar holde sig i god Stand ved det sædvanlige Quantum.

Erterne ere overalt lykkeligst meget godt og mange Steder endog udmærket. De bleve imidlertid i Reglen slet bjergede og ved den afvejlende Regn og Blæst aabnede Bølgene sig og

meget faldt af paa Marken. Alligevel ere Foldene gode, men Straaet har tabt sin Fodervardi, og Urterne ere blevne saa bløde, at de ikke give nogen god Handelsvare og i Reglen ikke kunne affibes uden at have været i Torreovne.

Bikkerne have i Almindelighed været særdeles godt bølgsatte, men bleve vanskelig modne og udveirede og tabte meget ved det flette Høstveir.

Boghveden blev ødelagt af Kulde og Nattesfrost i Blomstringstiden og har i Almindelighed givet et slet Udbytte.

Kartoflerne holdt sig iaar længere Tid fri for Sygdom end tidligere; denne indsaandt sig først i Slutningen af August og Begyndelsen af September, og har mange Steder kun viist sig i ringe Grad, ligesom ogsaa Udbyttet har været større end de foregaaende Aar. Flere Steder er dog Sygdommen fremtraadt temmelig stærkt, og har ikke alene angrebet de Knolde, der vare i Jorden, men ogsaa hvad der allerede var optaget. Imidlertid er dog Udbyttet iaar langt større, end i de foregaaende Aar, hvilket ogsaa viser sig paa den store Mængde, der bringes i Handelen, og som har bragt Priiserne til at dale.

Rodfrugterne havde mange Vanskeligheder at kjæmpe med i Forsommeren, baade paa Grund af Kulde og Tørke og Jordloppersnes Angreb. Hvor de imidlertid overvandt disse og man holdt dem godt rene, have de senere ved det indtraadte fugtige Veir i August og September og den milde October udviklet sig godt og love et Middeludbytte. De ere i Almindelighed først optagne i de sidste Dage af Maaneden, og en stor Deel ere endnu i Jorden, da de bestandig voxe.

Høet er i Almindelighed høstet godt, men Qvantiteten er langt ringere end iltor, og navnlig have Geestengene paa Halvøen været flette, medens derimod Markengene have været gode. Ogsaa Klovermarkerne have hyppig givet et ringe Udbytte, og i den græsknappe Tid var man nød til flere Steder at indrømme Qvæget de Marker, der vare bestemte til Slet, hvorved Høudbyttet end yderligere formindskedes.

Græsmarkerne have iaar næsten overalt været flette. Paa Verne vare de ret gode i Forsommeren, men den vedvarende Kulde og Mangel paa Vand satte dem tilbage, og hvor Græsjet engang var aftøret, kom det vanskeligt igjen. I Jylland have de været maadelige bestandig. I Juli og Augustmaaned svød Græsmarkerne næsten af, og Vred udeblev da Sædmarkerne ikke bleve tomme; Græsmangel indtraadte derfor mange Steder, og hvor man ikke havde Enge at tye til eller paa mindre Eiendomme silbige Bikker, Urtehave e. l. led Qvæget Sult. Regnen i September og det milde Veir i October har forbedret Græsjets Udseende, og Markerne ere mange Steder grønnere end de have været i Sommer. Det sene Græs er imidlertid uden ret Fynd og kan ikke sætte Kæerne i Kraft.

Meieriudbyttet har, som man maatte vente, ialmindelighed kun været tarveligt, men dog bedre, end man efter den flette Græsning skulde formode, da det kolde Veir gjorde at Melken holdt sig godt i Kjælderne; dog regner man ialmindelighed $\frac{1}{4}$ til $\frac{1}{3}$ mindre Udbytte af Smør, end forrige Aar. Kulden og Regnen har bidraget til at Kæerne have sat tidligt af og da Vred har været flet, saa har Udbyttet af Vredsmør kun været ringe, hvilket ogsaa viser sig ved de høie Priser, der nu betales for Smør.

Sundhedstilstanden blandt Creaturene er upaafagelig, men Qvæget er magrere, end det ellers pleier at være ved denne Tid, og det turde ikke nøjsom anbefales Landmanden ikke at spare paa Kjærnen til Creaturene i denne Vinter, og navnlig strax ved Indbindingen søge at bringe dem i en kraftig Stand, thi Halmen er vist ikke meget nærende og mange Steder ikke fri for Muggenhed og Høet er knapt; skaffes der derfor ikke Qvæget et kraftigere Foder ved Siden af, saa man ikke alene opgiver al Indtægt af det, men udsætter sig for Sygdomme, der kunne blive farlige i en fletnæret Besætning. Den magre Græsning har paa et Par Gaarde baade paa Sjælland og Falster fremkaldt Blodails hos Kæerne, formo-

dentlig hidrørende fra, at Sult har nødt dem til at æde Urter, som de ellers lade staae.

Vintersæden er bragt noget, men ikke meget senere i Jorden end sædvanligt, thi i det uftadige Høstveir fandt man Leilighed til at saae Rug, da Jorden aldrig var synderlig vaad; endeel blev allerede saaet i Begyndelsen af Septbr. og det øvrige i Lobet af Maaneden, enkelte Steder dog først ind i Octbr. Den tidlig saaede Rug staaer meget godt. Hveden saaede man ialmindelighed i den første Halvdeel af Octbr., og nogle Steder senere.

Sæden er almindelig kommen godt op, kun klager man over Agerseglene, der iaar findes i overordentlig Mængde næsten overalt i Landet, men dog sjældent har anrettet stor Skade. Paa en Gaard i Holbekamt er imidlertid 12 Eder Land nyjaaet Rug afsædt, og hos enkelte Huusmænd paa Lol-land og i Fyen skal man have været nødt til at saae om. Seglene ere især slemme hvor Græsmarker støde umiddelbart til Vintersædmarker, og ikke ere adskilte derfra ved Vandgrøfter; ogsaa fremkomme de sædvanligt fra Brakgrøfterne, naar ikke Kanterne omhyggelig ere afgravede, og fra Diger, hvor der er gammel Grønsvar. Det bedste Middel derimod er derfor en omhyggelig Brakbehandling; støder Brakmarken umiddelbart til en Græsmark, hjælper det at pløie en dyb Fure rundt om Marken, Furen kastes ud fra den tilsaaede Mark, saa at den skarpe lodrette Landside af Furen staaer nærmest denne. Ogsaa anbefales at strø et Belte rundt om Marken med Meelkalk, som flere Steder er anvendt med Held. Ved Indtrædelsen af Nattefrost pleie disse ubudne Gjæster at forsvinde.

Efteraarsploiningen er noget tilbage, dog har det gode Veir i October bidraget til at fremme den langt mere end man tidligere turde haabe.

Forsaavidt man allerede nu kan danne sig et Billede af Høsten, kan den sættes over et Middelaar, hvad Qvantiteten angaaer. Qualiteten af Sæden er derimod noget ringere. Dog tør vi ikke med Sikkerhed udtale os da saa lidet er

tærsket, og vi maae opsætte vor endelige Dom indtil vi i Vinterheftet kunne anføre Foldene og Vægten.

Med Hensyn til de forskjellige Dele af Landet kunne vi bemærke følgende:

I det nordlige Sjælland er man i det Hele taget veltilfreds med Høstens Udsald og paa enkelte Gaarde har man høstet mere end i noget tidligere Aar. Som et Par enkelte Exempler paa stort Udbytte, der ere os meddeelte, skulle vi anføre at i Eggen mellem Frederiksborg og Frederiksjund er hos en Bonde af Afgrøden paa $2\frac{1}{2}$ Td. Land udtærsket 51 Tdr. 6r. Byg eller omtrent 23 Fold, paa en Præstegaard af 6 Tdr. Land 115 Tdr. 2r. Byg til en Vægt af 114 Pd. holl., og paa en Herregaard efter 22 Skpr. Campinerug, saaget med Maskine paa $4\frac{1}{2}$ Tdr. Land, 90 Tdr. altjaa omtrent 21 Tdr. pr. Td. Land; ved Gjeddesdal har en Huusmand efter $5\frac{1}{2}$ Skp. Havre Udsæd paa temmelig simpel Jord udtærsket 14 Tdr. Havre eller 25—26 Tdr. pr. Td. Land; men vi behøve neppe at tilføie, at dette er Undtagelser, der kunne anføres som Exempler paa, hvad Jorder kunne give under heldige Forhold. Bjergningen har ogsaa her været meget bekværlig; enkelte større Gaarde og vel den større Halvdeel af Bønderne havde i det væsentlige endt Høsten før den vedvarende Regnperiode, men de allerfleste større Gaarde bleve først færdige i Begyndelsen af October, og i Frederiksborgs nærmeste Omegn, hvor Høsten først senere kunde begynde, ikke før langt hen i Maanedens. Intet Sted klages saameget over Rust i Hvede som i den vestlige Deel af Holbøks Amt, hvor enkelte større Gaarde endog have faaet hele Afgrøden ødelagt, og mange kun avlet smaat og let Korn. Af Rodfrugter er Turnipsen lykkedes bedst, medens Runkelroer og Raalrabi give langt mindre, end i de foregaaende Aar, og navnlig vare angrebne af Oldenborrelarverne.

I det sydlige Sjælland synes Høsten ikke at være falden saa godt ud som i det nordlige, maafløe hidrørende fra at Jorderne der ere mere bindende og først senere kunde tilsaas. Omendstjondt Rusten ogsaa her har angrebet Hveden, og navnlig i Ringstedegnen har været meget slem, saa er man dog i Almindelighed kommen derfra med Frygten. Paa de Steder, hvor man har drainet har man sporet de gode Følger deraf; paa Gjeddesdal har man for første Gang havt en drainet Kløvermark, der ikke alene gav en god Slet, men ogsaa en usædvanlig Eftergræsning paa en Tid, hvor de udrainede Marker sved bort, hvilket saaledes afgiver et praktisk Beviiis paa, at Drainingen tilbageholder den nødvendige Fugtighed og

kun borttager det overflødige Vand. Drainingen vinder mere og mere Indgang, og overalt er man særdeles tilfreds med Resultaterne.

Paa **Samsø** synes at være falden mindre Regn end i de andre Dele af Landet, dog naaes en Middelhøst og Qualiteten af alle Kornsorter er god. Bygget antages at veie 114 *H* og Hvede 128 *H* holl. i Gjennemsnit.

Fra **Møen, Falster og Lolland** klages i Almindelighed ikke over Rust i Hvede; fra det vestlige Lolland er det endog udtrykkelig fremhævet, at man iaar har været fri derfor. Hveden er imidlertid dog af mindre god Qualitet, medens man synes at være ret godt tilfreds med Bestaffenheden af de andre Kornvarer, skjøndt de just ikke ere vægtige. Der synes at være falden mere Regn end i de andre Dele af Landet, og Meieriudbyttet har navnlig paa Falster og i det østlige Lolland været ret tilfredsstillende.

Paa **Langeland og Læsø** er man veltilfreds med Høstens Udfald, skjøndt Bjergringen der som overalt har været besværlig; fra Læsø meddeles endog at Afgrøden er større end nogenstinde tidligere; der har imidlertid Græsset været simpelt, medens Meieriudbyttet paa Langeland har været ret tilfredsstillende.

I **Fyen** klages overalt over de flette Græsmarker og Meieriernes ringe Udbytte, og vistnok med Grund; imidlertid ere Landmændene ikke ganske ustyldige i at det ikke er bedre, da der lægges en alt for overveiende Vægt paa Kornavlens og tages for lidt Hensyn til at Markerne udlægges til Græs i en kraftig Tilstand, ligesom Besætningen i Almindelighed baade er ringe og holdes maadeligt. Høsten er falden ret godt ud; Klager over Oldenborrelarver høres fra mange Steder.

I det **østlige Sjælland** har Høsten i det Hele været noget over en Middelhøst, dog temmelig forskjellig, navnlig hvad Vaarsæden angaaer; over Byggets flette Vægt klages overalt. Enkelte Sniveilsælde have viist sig, som have forkræftet Landmændene, og man beklager sig meget over at Regjeringen nu i 3 Aar ikke har foranstaltet Hestesyn. I Nærheden af Søby synes Sniven nu at være saa godt som ophørt. Høsten har været meget besværlig og paa Grund af Langvarigheden meget kostbar; i Almindelighed var man dog færdig i Begyndelsen af October, men paa enkelte større Gaarde med meget lerede Jorder fik man først Høsten endt efter Midten af October.

I det **vestlige Sjælland** begyndte Høsten seent, i Almindelighed først i Slutningen af August, og da Vaarsæden modnedes meget langsomt, blev den enkelte Steder først meiet i Begyn-

delsen af October, og endnu den 20de October var ikke saa lidet Sæd ude i Holstebroegnen. I Almindelighed blev man dog færdig i Begyndelsen af Maaneden. Kornhøstens Udfald har været tilfredsstillende, men Høsten har givet langt mindre end sædvanligt, og da meget Foder er slet bjerget, er man ikke uden Frygt for Fodermangel og en stor Deel Kreaturer bringes i Handelen. De sidste Aars bestandig stigende Kreaturpriser har foranlediget et stort Kreaturtillæg. Det større Antal kunde allerede mærkes i forrige Efteraar, men da Priserne begyndte at falde, vilde de fleste ikke sælge og gif Vinteren igjennem med en stor Besætning og kun lidet Foder, i Sommeren have de overflødige Kreaturer været græssede i Moserne. Nu ere mange Landmænd imidlertid nødte til at sælge, Priserne ere derfor meget dalede, og det er ofte endog vanskeligt at erholde det halve af Prisen for forrige Aar; kun tidligtbarende Køer synes at holde sig i Priis. Da Kreaturtillægget udgjør en Hovedindtægt for Besteregnen, er denne Omstændighed af stor Indflydelse for de derværende Landmænd.

I det **østlige Slesvig** og paa **Als** har Høsten været meget god, endstjøndt der klages meget over Rust paa Hveden, men Indbjergningen er der endmere vanskeliggjort ved Markernes Indhegning, og meget er kommen slet i Huus. Over Græsset føres Klage overalt.

Ogsaa i det **mellemste og vestlige Slesvig** er man tilfreds med Høstens Udfald; Boghvedehøsten er rigtignok falden meget forskjellig ud, men er dog enkelte Steder lykkes ret godt uden at man nøie kan angive Grunden dertil, Kjærnen er god og veier 108 \mathcal{R} holl. Roedyrkning begynder at udbrede sig i Slesvig og Udbytten er iaar ret godt; ogsaa Kartoffelafgrøden er i Almindelighed tilfredsstillende.

Forholdene paa **Bornholm** ere ganske overensstemmende med Dernes. Man har havt en god Høst, men en vanskelig Bjergning; man er der som det synes mere tilfreds med Hveden end med Rugen, endstjøndt ogsaa der Rusten har gjort Skade. Vægten af alle Kornarter er ringe. Tærstevog Haffelsmaskiner have i de sidste Aar udbredt sig overordentlig. Medens der for 10 Aar siden kun var en eneste Tærstevog paa Den og kun nogle enkelte meget ufuldkomne Haffelsmaskiner, og for 5 Aar siden neppe 10 Stk. af hver Slags, tør man nu antage, at de findes i hver 3die Gaard; de fleste ere fra Allerups og Andersens Maskinværksteder.